

2023 Kalaallit Nunaanni ernisut

Imarisai

Eqikkaaneq	2
Tunuliaqutaasoq	3
Siunertaq	3
Atortut periusaasorlu	3
Paasisat	4
Meerartaarsinnaaneq	4
Qitiusumik immikkoortuni arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut ...	4
Ukiut apequtaallutik arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut meeqqat uumallutik inunngortut	5
Erniviit	6
Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini ernisut	6
Ernivissatut toqqagaangitsuni ernisut	7
Inunngornermi oqimaassuseq	8
Toqungallutik inunngortut/sap. ak. ataatsip ingerlanerani toqusut	9
2023-imi toqungallutik inunngortut/sap. ak. ataatsip ingerlanerani toqusut	9
2018-imiit 2023-imut toqungallutik inunngortut/sap. ak. ataatsip ingerlanerani toqusut	9
Uumallutik inunngortunut sanilliullugit naalungiarsuit ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusartut	10
2023-imi uumallutik inunngortunut sanilliullugit naalungiarsuit ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusartut	10
2018-2023-imut uumallutik inunngortut 1.000-iuppata ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusut amerlassusaat	11
Siusinaarlutik ernisut	12
Ernisuttunut iliuuseqarneq	13
Nunatsinni inunngortartut amerlassutsimikkut ineriartornerat	14
Isummersorneq	15
Najoqqutarisat	19

Eqikkaaneq

2023-imi Ilulissani, Sisimiuni Qaqortumilu qitiusumik napparsimmaviit Nuummilu Napparsimmavissuaq Tasiilamilu peqqissaavik ernivissaapput. Ukiup ingerlanerani meeqqat uumallutik inunngortut 722-iupput, taakkunannga 340-it nivarsiaraallutik 382-illu nukappiaraallutik. Arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortunut tunngatillugu, Peqqinnissaqarfik Diskomi najugaqartut meerartaartut amerlanerpaapput Peqqinnissaqarfik Sermersuumilu najugaqartut meerartaartut ikinnerpaallutik. 2023-imi ernisut agguaqatigiissillugit 29-inik ukioqarput, ukiukinnerpaaq 16-inik ukioqarluni ukioqqortunerlu 45-nik ukioqarluni. Meeqqat inunngortut amerlanersaasa arnaat 20-it 34-illu akornanni ukioqarput, 20-illi inorlugit ukioqarlutik meerartaartut amerlangaatsiarlutittaaq. Arnat meerartaarsinnaasut 1.000-iuppata meerartaarsinnaanerlu 2023-imisut ippat, agguaqatigiissillugit meerartaarineqartussat 1.736-iupput.

Marlulisut tallimaammata ernisut katillugit 723-iupput, taakkunanngalu 517-init (71,5 %) Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani inunngorlutik. Ernisussat qitiusumik immikkoortunit allaneersut tassunga innersuunneqartarmata, tamanna qitiusumik immikkoortumi innuttaasut amerlassusaannik takutitsingilaq. Tamatuma saniatigut Peqqinnissaqarfik Avannaani qitiusumik napparsimmavik amerlaqisunit (13,4 %) erniviuvoq. Ernisut marlunnik pingajorarterutaasa missaat (59,3 %) qitiusumik immikkoortumi najukkaminnut attuumassuteqartumi ernipput. Ernivissatut toqqagaanngitsuni ernisut tallimaapput, taakkunanngalu sisamat siusinaarlutik ernillutik.

2023-imi uumallutik inunngortut 1.000-iuppata toqungallutik inunngortut inunngornerminniillu sap. ak. qaangiutinngitsoq toqusut 15,1-iupput, meeqqallu uumallutik inunngortut 1.000-iuppata ullut siulliit 28-it ingerlanerini toqusut 8,3-ullutik. Ukiut arfinillit ingerlanerini inoorlaat 1.000-iuppata toqungallutik inunngortut sapaatillu ak. siulliup ingerlanerani toqusut 12,6-iupput uumallutillu inunngortut 1.000-iuppata ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusut 8,4-llutik.

Meeqqanit inunngortunit 728-init 83-it (11,3 %), naartunerup sap. ak. 37-issaat sioqqullugu inunngorput 52-illu (7,2 %) naartunerup sap. ak. 41-issaata kingorna inunngorlutik.

Nuna tamakkerlugu ernisunit 723-init 79-it (10,9 %) pilatsillutik ernipput – taakkunannga 21-it pilersaarutaasumik pilatsillutik 58-illu pinasuartumik pilatsillutik.

Ukiut qulit ingerlanerini ernisut ikiliartorput, 2023-imilu ikinnerpaallutik. Arnanulli meerartaarsinnaasunut sanilliukkaanni taamaappallaarani. Ukiut siuliinut sanilliullugu ernisut agguaqatigiissillugit ukioqqortusiartorpasipput tamatumalu peqatigisaanik meeqqat inunngortartut ikiliartorlutik.

Maanna nunatsinni pissutsit, Nunani Avannarlerni allani pissutsinut- agguaqatigiissillugit arnap marluk inorlugit meerartaartneranaut, taamaammallu innuttaasut taartissaminnik kinguaassiorunnaarannut assingujartorput.

Tunuliaqutaasoq

2023-imi, Ilulissani Peqqinnissaqarfik Avannaani qitiusumik napparsimmavik, Sisimiuni Peqqinnissaqarfik Qeqqani qitiusumik napparsimmavik Qaqortumilu Peqqinnissaqarfik Kujataani qitiusumik napparsimmavik kiisalu Nuummi Napparsimmavissuaq Tasiilamilu peqqissaavik, ernivissaapput. Aasianni Peqqinnissaqarfik Diskomi qitiusumik napparsimmavik 2023-imi ernivittut atorneqanngimmat, ernisussat Peqqinnissaqarfik Diskomeersut Ilulissani Peqqinnissaqarfik Avannaani qitiusumik napparsimmavimmut imal. Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuanut innersuunneqartarput.

Siunertaq

2023-imi nunatsinni ernisut, erniviit erninermullu tungassuteqartut allat pillugit ataatsimut isiginnilersitsinissaq, nalunaarusiami matumani siunertaavoq.

Atortut periusaasorlu

Nalunaarusiaq, 2023-imi ernisut pillugit paasisutissanik qarasaasiamit aasanik, nalunaarutini kiisalu ukiuni kingullerni tallimani ernisut pillugit paasisutissanik tungaveqarpoq. Nunatsinni ernisut tamarmik- ernisut ataasiakkaat pillugit immersugassaq aqutugalugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut nalunaarutigineqartarput. Tamatuma saniatigut paasisutissat ernisunut tamanut tungasut, napparsimasut pillugit qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmi Cosmicimi nalunaarsorneqartarput, tassanngalu pissarsiarineqartarmata, nunatsinni ernisut pillugit ataatsimut takussutissaqarpoq. Paasisutissat amigaatillit ilassuteqarfigineqarlutillu ernisut pillugit nalunaarutini ataasiakkaani Cosmicimilu nalunaarsukkanit uppersarsarneqartarput. Tamatuma saniatigut paasisutissat, Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu Naatsorsueqqissaartarfinni ernisut pillugit paasisutissanut assersuunneqartarput. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfinni naatsorsukkat, inuit nalunaarsorsimaffiannit Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfinnit pissarsiaasartunit nalunaarsukkat allaassuteqarnerisa kingunerisaanik, matumani naatsorsukkanit annikitsunik nikingassuteqarput.

Nalunaarusiap matuma ilaani, nunatsinni maleruagassat maanna atuuttut naapertorlugit, naartunerup sap. ak. 28-issaat qaangiutereersoq toqungallutik inunngortut ilanngunneqarput. Naartut erniunerminni uumanermut ersiuteqartut, naartunerup qanoq sivilutiginera apeqquaatinnagu uumallutik inunngortunut ilanngunneqarput. Nalunaarusiami matumani naatsorsukkat Excel atorlugu naatsorsorneqarput.

Paasisat

Inoorlaat ernisullu qanoq agguataarneqarnerat tabelimi tulliuuttumi takutinneqarpoq.

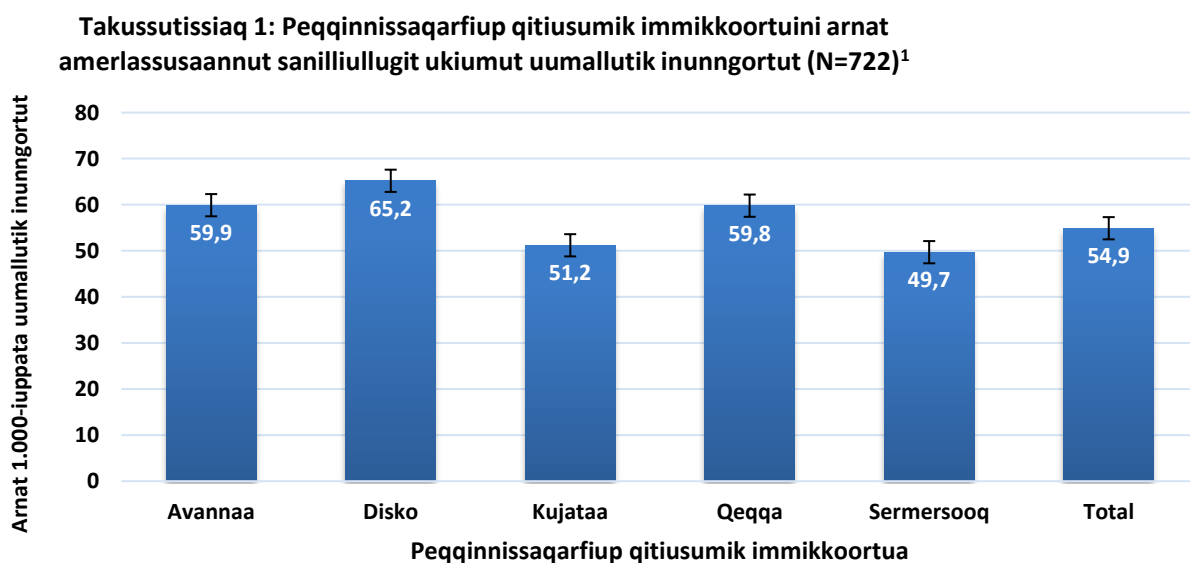
Tabeli 1: Inoorlaat ernisullu agguataarneqarnerat	
Inoorlaat katillugit	728
Inoorlaat nunatsinni inunngortut	727
Uumallutik inunngortut katillugit	722
Nunatsinni uumallutik inunngortut	721
Ernisut katillugit	723
Nunatsinni ernisut	722

2023-imi meeqqat arnaat nunatsinni najugaqartut katillugit 728-it inunngorput, ataaserli Danmarkimi Rigshospitalimi ernisussatut innersuussaalluni. Meeqqat arfinillit toqungallutik inunngormata 722-it uumallutik inunngorput, taakkunanngalu 340-it niviarsiaaraapput 382-illu nukappiaraallutik. Tallimat marluliaammata ernisut 723-iupput taakkunanngalu 722-it nunatsinni inunngorlutik.

Meerartaarsinnaaneq

Qitiusumik immikkoortuni arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut

Meeqqat uumallutik inunngortut arnaat Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini assigiinngitsuni najugaqartut qassiunerat, takussutissiami tulliuuttumi takutinneqarpoq.

¹Arnat meerartaarsinnaasut amerlassusaat, Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmi 2023-imi ukiup affaani innuttaasut amerlassusaannik tunngaveqartoq.

Arnat katillugit aqqaneq marluk nunap kommuninut aggornerisa avataanni najugallit, arnat meerartaarsinnaasut amerlassusaasa katinneranni ilaangillat (1). Arnat ataatsip nunatsinni najugaqartup Danmarkimi ernisup meerartaava uumallutik inunngortut katinneqarneranni ilaavoq.

²Qitiusumik immikkoortumi arnat meerartaarsinnaasut (15-it 49-illu akornanni ukiullit) 1.000-iuppata meeqqat uumallutik inunngortut amerlassusaat.

Kisitsisini takuneqarsinnaasut, 2023-imi meeqqat inunngortut- arnat Peqqinnissaqarfik Diskomeersut- amerlanerungaatsiarput, arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut assigiingajallutik tulliuqput Peqqinnissaqarfik Avannaa Peqqinnissaqarfik Qeqqalu. Peqqinnissaqarfik Sermersuumi Peqqinnissaqarfik Kujataanilu, nuna tamakkerlugu agguaqatigiissitsinermit meeqqat inunngortut ikinnerupput. Nalorninaataasut (titarneq napasoo qernertoq) ilanngunneqarpata, Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuisa akornanni assigiingissutaasut ilaat nalaatsornikkut allanngorarnernik patsiseqarsinnaarpasipput.

Ukiut apeqqutaallutik arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut meeqqat uumallutik inunngortut

Anaanaasup ukiuinut ukiut tallimakkaarlugit immikkoortitikkanut sanilliullugit meeqqat uumallutik inunngortut, tabelimi tulliuqput takutinneqarput.

Tabeli 2: Ukiut apeqqutaallutik arnallu amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut (N=722)			
Ukiut	Uumallutik inunngortut ¹	Ukioqatigiiaani arnat amerlassusaat ²	Arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut ³
15-19	44	1.708	25,8
20-24	153	1.837	83,3
25-29	205	2.211	92,7
30-34	204	2.378	85,8
35-39	95	2.024	46,9
40-44	20	1.698	11,8
45-49	1	1.285	0,8
Katillugit	722	13.141	54,9
Arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut⁴			1.736

¹ Arnat ataatsip nunatsinni najugaqartup Danmarkimi ernisup meerartaava uumallutik inunngortut katinneqarneranni ilaavoq.

² Arnat meerartaarsinnaasut amerlassusaat Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfimmi 2023-imi ukiup affaani innuttaasut amerlassusaannik tunngaveqartoq. Arnat katillugit aqqaneq marluk nunap kommuninut aggornerisa avataanni najugallit arnat meerartaarsinnaasut amerlassusaasa katinneranni ilaangillat (1).

³ Qitiusumik immikkoortumi ukiut tallimakkaarlugit ukioqatigiiaani arnat meerartaarsinnaasut (15-it 49-illu akornanni ukiullit) 1.000-iuppata meeqqat uumallutik inunngortut amerlassusaat.

⁴Arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut meeqqat uumallutik inunngortut, ukiut apeqqutaatillugit arnat amerlassusaannut sanilliullugit, ukiumut uumallutik inunngortut kateriarlugit 5-imik- tassalu ukiut tallimakkaarlugit ukioqatigiiaanut- ukiut apeqqutaatillugit arnat amerlassusaannut sanilliullugit- ukiumut uumallutik inunngortut naatsorsorneqarnerannik gangerlugit naatsorsorneqarput.

Arnat amerlassusaannut sanilliullugit- arnat 1.000-iuppata ukiumut uumallutik inunngortut ukioqatigiiaanut naatsorsorneqarput. Tamatuma saniatigut arnat amerlassusaannut sanilliullugit – arnat 15-iniit 49-inut ukiullit 1.000-iuppata, arnallu tamarmik 50-iliippata, ukioq taanna ukiumut uumallutik inunngortut amerlaqataannik meerartaarpata, agguaqatigiissillugit ukiumut uumallutik inunngortussat, tabelimi takutinneqarput.

Arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortunik meerartaartut 20-it 34-illu akornanni ukioqarnerat, tabelimi takuneqarsinnaavoq. Arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut inunngortut, arnat 1.000-iuppata 2023-imisullu meerartaartoqarpat, ukiuni meerartaarfusinnaasuni agguaqatigiissillugit 1.736-inik meerartaartoqarnissaa takutippaat.

2023-imi ernisut agguaqatigiissillugit 29-inik ukioqarput (16-iniit 45-inut). Taakkunannga inuusuttuaqqat 44-it (15-iniit 19-inut ukiullit) 2023-imi meerartaarput.

Erniviit

Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini ernisut

Nunatsinni ernisut toqungasunik ernisut ilanngullugit Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinut agguataarneqarnerat tabelimi tulliuuttumi takutinneqarpoq.

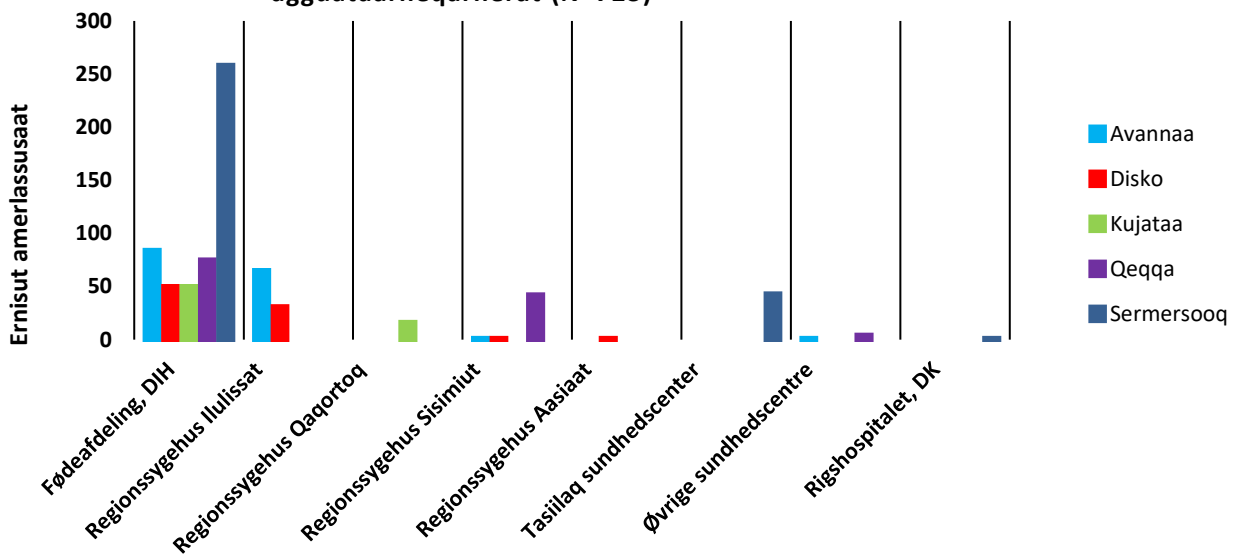
Tabeli 3: 2023-imi ernisut Dronning Ingridip Napparsimmavissuanut qitiusumillu ernivinnut allanut agguataarneqarnerat (N=723)		
Ernivik	Ernisut	Procentinngorlugit
Dronning Ingridip Napparsimmavissua	517	71,5 %
Peqqinnissaqarfik Avannaa	97	13,4 %
Peqqinnissaqarfik Disko	1	0,1 %
Peqqinnissaqarfik Kujataa	16	2,2 %
Peqqinnissaqarfik Qeqqa	48	6,6 %
Peqqinnissaqarfik Sermersooq (Tasiilaq)	43	5,9 %
Rigshospitali ¹	1	0,1 %
Katillugit	723	100 %

¹ Arnap ataatsip nunatsinni najugaqartup Danmarkimi Rigshospitalimi ernisup meerartaava uumallutik inunngortut katinneqarneranni ilaavoq (1).

Inoorlaat pingajorarterutaat sinneqartut (71,5 %) Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani inunngorput. Ilulissani Peqqinnissaqarfik Avannaani qitiusumik napparsimmavik ernisut 13,4 %-iit erniviulluni eniviunerpaasartunut tulliuvoq.

2023-imi qitiusumik immikkoortumi arnap najugaqarfianiittumi qassit ernisimanerat, takussutissiami tulliuuttumi takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 2: Qitiusumik immikkoortut najugaqarfiusut ernivinnut agguataarneqarnerat (N=723)

2023-imi ernisunit 723-init 429-it (59,3 %) Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuani najugaqarfiusumi ernipput. Peqqinnissaqarfik Diskomi ernisunit 83-iusunit, 50-it (60,2 %), Dronning Ingridip Napparsimmavissuani ernipput, 31-illu (37,3 %) Ilulissani Peqqinnissaqarfik Avannaani qitiusumik napparsimmavimmi ernillutik.

Peqqinnissaqarfik Sermersuup saniatigut (Tasiilaq ilanngunnagu), Tasiilaq tassaavoq ernivik arnanit amerlanerpaanit (87,8 %) najugaqarfisami erniviusoq. Peqqinnissaqarfik Avannaani arnat affaat inorlugit (43,7%) nammineq najugarisaminni Ilulissani Peqqinnissaqarfik Avannaani qitiusumik napparsimmavimmi ernipput, sinnerilu Dronning Ingridip Napparsimmavissuani ernillutik.

Ernivissatut toqqagaangitsuni ernisut

Ernisunit 723-init tallimat (0,7 %) illoqarfimmi imal. nunaqarfimmi ernivissatut toqqagaangitsumi ernipput. Taakku arlaat ataaseq ernivissani nallertoq ernisoq (naartunermi sap. ak. 39-it ullullu marluk), nammineq illoqarfisami erninissaq toqqarpaa. Sinneruttut sisamat ernisuleriasaarlutik ernivissaminut

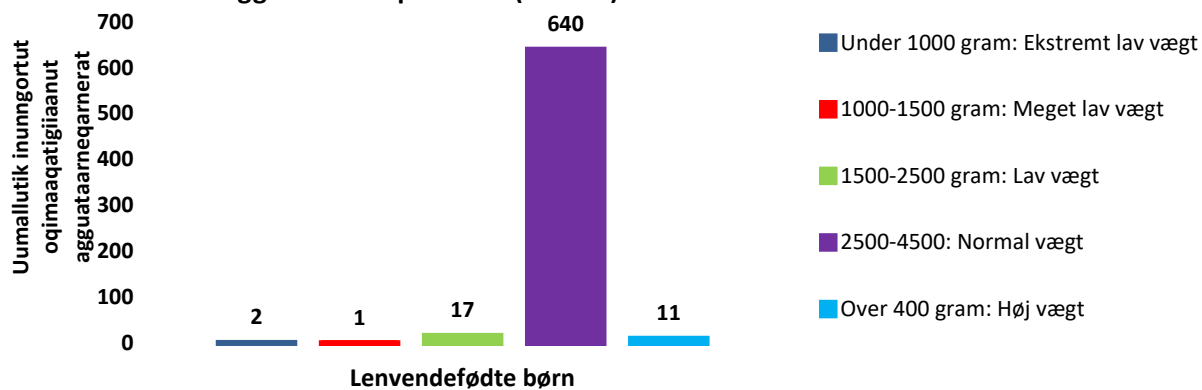
anngutinngitsoorput. Meeqqanit inunngortunit taakkunannga pingasut siusinaatsiarlutik inunngorput (sap. ak. 33-imiit 36-imut naartuusimasut) peqqillutilli, ataaserli siusinaaqaluni inunngortoq (sap. ak. 23-it ullullu marluk naartuusimasoq) inunngornermi kinguningua toquvoq.

Inunngornermi oqimaassuseq

Oqimaassutsinut immikkoortiterineq, Rigshospitalip inunngornermi oqimaassutsimut nassuiaataanik tunngaveqarpoq (2).

Uumallutik inunngortut oqimaalutarneqarnerallu nalunaarsukkat, oqimaaqatigiiaanut agguatarneqarnerat, takussutissiami tulliuttumi takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 3: Uumallutik inunngortut oqimaaqatigiiaanut agguatarneqarnerat (N=671)

Uumallutik inunngortut agguaqatigiissillugit 3.580 gramimik (600 gramimiit - 4.940 gramimut) oqimaassuseqarput. Meeqqat 100-uuppata 95-it (95%) nalinginnaasumik oqimaassusissamiittut (2.500 gramimiit- 4.500 gramimut) tabelimi takutinneqarpoq.

Toqungallutik inunngortut/sap. ak. ataatsip ingerlanerani toqusut

2023-imi toqungallutik inunngortut/sap. ak. ataatsip ingerlanerani toqusut

Inoorlaat 1.000-iuppata uumallutik toqungallutillu inunngortut tabelimi tulluittumi takutinneqarput.

Tabeli 4: 2023-imi toqungallutik inunngortut/sap. ak. ataatsip ingerlanerani toqusut (N=728)						
	Inoorlaat ¹	Toqungallutik inunngortut ²	Ernisut 1.000-iuppata toqungallutik inunngortut ³	Sap.ak. ataatsip ingerlanerani toqusut	Katillugit	Toqungallutik inunngortut/sap.ak. ataatsip ingerlanerani toqusut ⁴
Katillugit	728	6	8,3	5	11	15,1

¹ Arnap ataatsip nunatsinni najugaqartup Danmarkimi Rigshospitalimi ernisup meerartaava uumallutik inunngortut katinneqarneranni ilaavoq (1).

² Naartunerup sap. ak. 28-issaata kingorna toqungallutik inunngortutut nassuiarneqartut.

³ Ernisut 1.000-iuppata tooqungallutik inunngortutut (naartunermi sap. ak. 28-it qaangiutereerneranni uumallutik toqungallutillu inunngortutut) nassuiarneqartut (3)

⁴ Inoorlaat 1.000-iuppata toqungallutik inunngortutut/sap. ak. ataatsip ingerlanerani toqusutut (naartunermi sap. ak. 28-it qaangiutereerneranni uumallutik toqungallutillu inunngortutut) nassuiarneqartut (3).

2023-imi arfinillit toqungallutik inunngorput, tassalu inunngortut 1.000-iuppata 8,3-iullutik. Toqungallutik inunngortut imal. inunngornerminniit sap. ak. siulliup ingerlanerani toqusut aqqaniliupput. Taamaalillutik toqungallutik inuusut/sap.ak. siulliup ingerlanerani toqusut, inoorlaat 1.000-iuppata, 15,1-iullutik.

2018-imiit 2023-imut toqungallutik inunngortut/sap. ak. ataatsip ingerlanerani toqusut

2018-imiit meeqqat 1.000-iuppata uumallutik toqungallutillu inunngortut tabelimi tulluittumi takutinneqarput.

Tabeli 5: 2018-imiit 2023-imut toqungallutik inunngortut/sap.ak. ataatsip ingerlanerani toqusut (N=4.767)						
Ukioq	Inoorlaat	Toqungallutik inunngortut ¹	Ernisut 1.000-iuppata toqungallutik inunngortut ²	Sap. ak. siulliup ingerlanerani toqusut	Katillugit	Toqungallutik inunngortut/sap.ak. siulliup ingerlanerani toqusut ³
2018	826	5	6,1	3	8	9,7
2019	852	5	5,9	10	15	17,6
2020	841	4	4,8	4	8	9,5
2021	766	2	2,6	8	10	13,1
2022	755	1	1,3	7	8	10,6
2023	728	6	8,3	5	11	15,1
Katillugit	4.767	23	4,8	37	55	12,6

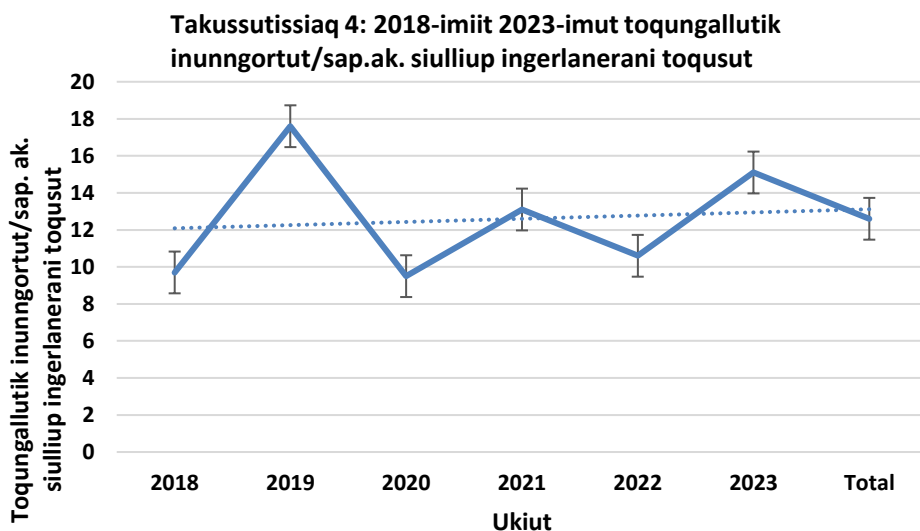
¹ Toqungallutik inunngortutut imal. naartunermi sap. ak. 28-it qaangiutereersut erninermut atatillugu toqusutut nassuiarneqartut.

² Ernisut 1.000-iuppata tooqungallutik inunngortutut (naartunermi sap. ak. 28-it qaangiutereerneranni uumallutik toqungallutillu inunngortutut) nassuiarneqartut (3).

³P Ernisut 1.000-iuppata toqungallutik inunngortutut /sap. ak. siulliup ingerlanerani toqusut (naartunermi sap. ak. 28-it qaangiutereerneranni uumallutik toqungallutillu inunngortutut) nassuiarneqartut (3).

2018-imiit ernisut 1.000-iuppata toqungallutik inunngortut katillugit 4,8-pput. Toqungallutik inunngortut/sap. ak siulliup ingerlanerani toqusut, inoorlaat 1.000-iuppata katillugit 12,6-iupput. 2019-imi amerlanerpaallutik 2020-imilu ikinnerpaallutik.

Ukiut arfinillit ingerlanerani 2018-imiit 2023-imut toqungallutik inunngortut/sap. ak. siulliup ingerlanerani toqusut, takussutissiami tulluuttumi takutinneqarput.

Kisitsisit annikkaluit taamaammallu nalorninartoqaqisut, uumallutik inunngortunut sanilliullugit naalungiarsuit ullut 28-it siulliit ingerlanerani toqusartut amerliartorusaartutut isikkoqarnerat (toorneqqat), takussutissiami takutinneqarpoq (titarneq napasooq qernertoq).

Uumallutik inunngortunut sanilliullugit naalungiarsuit ullut 28-it siulliit ingerlanerani toqusartut

2023-imi uumallutik inunngortunut sanilliullugit naalungiarsuit ullut 28-it siulliit ingerlanerani toqusartut

Uumallutik inunngortut ullut 28-it siulliit ingerlaneranni toqusut, tabelimi tulluuttumi takutinneqarput.

Tabeli 6: 2022-imi uumallutik inunngortut ullut siulliit 28-it ingerlanerini toqusut naalungiarsuillu toqusut suaassutsimut agguataarneqarnerat (N=722)			
Suaassuseq	Uumallutik inunngortut¹	Ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusut	Uumallutik inunngortunut sanilliullugit naalungiarsuit ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusartut²
Katillugit	722	6	8,3

¹ Arnap ataatsip nunatsinni najugaqartup Danmarkimi Rigshospitalimi ernisup meerartaava uumallutik inunngortut katinneqarneranni ilaavoq (1).

² Uumallutik inunngortut 1.000-iuppata ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusutut nassuiarneqartut (3).

Uumallutik inunngortut 1.000-iuppata 2023-imi toqusut 8,3-upput.

2018-2023-imut uumallutik inunngortut 1.000-iuppata ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusut amerlassusaat

Ukiut tallimat ingerlanerini (2019-imiit 2023-imut) uumallutik inuusut 1.000-iuppata inoorlaat ullut siulliit 28-it ingerlanerini toqusut, tabelimi tulluuttumi takutinneqarput.

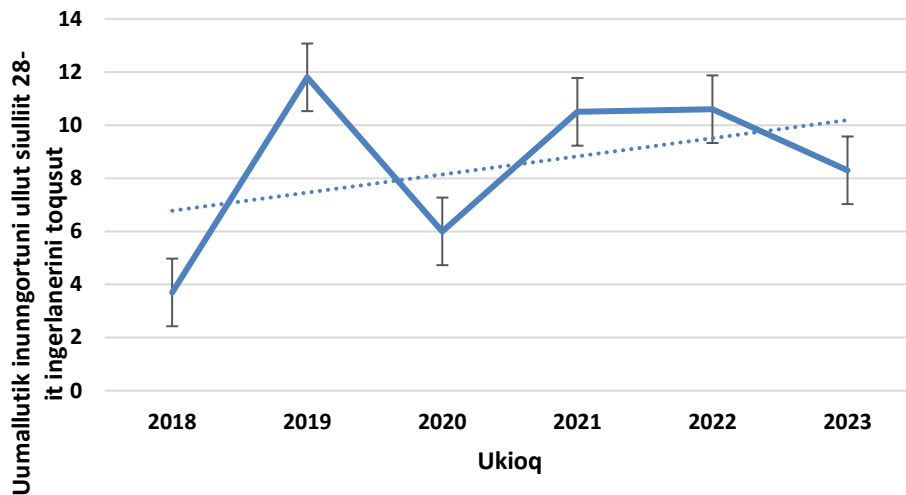
Tabeli 7: 2018-imiit 2023-imut uumallutik inunngortut 1.000-iuppata ullut siulliit 28-it ingerlanerini toqusut (N=4.745)			
Ukioq	Uumallutik inunngortut	Ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusut	Uumallutik inunngortut 1.000-iuppata ullut siulliit 28-it ingerlanerini toqusut¹
2018	821	3	3,7
2019	847	10	11,8
2020	837	5	6,0
2021	764	8	10,5
2022	754	8	10,6
2023	722	6	8,3
Katillugit	4.745	40	8,4

¹Uumallutik inunngortut 1.000-iuppata ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusutut nassuiarneqartut (3).

Uumallutik inunngortut 1.000-iuppata ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusartut 2018-imiit 8,4-aasut, tabelimi takuneqarsinnaavoq. 2019-imi amerlanerpaallutik 2018-imilu ikinnerpaallutik. Paasissutissat 2024-ip naanerani aatsaat pissarsiassaammata, naalungiarsuit toqusartut ataatsimut naatsorsorneqangillat.

Ukiuni arfinilinni 2018-imiit 2023-imut uumallutik inunngortut ullut siullit 28-it ingerlanerini toqusut, takussutissiami tulliuttumi takutinneqarput.

Takussutissiaq 5: 2018-imiit 2023-imut uumallutik inuusuni ullut siullit 28-it ingerlanerini toqusut

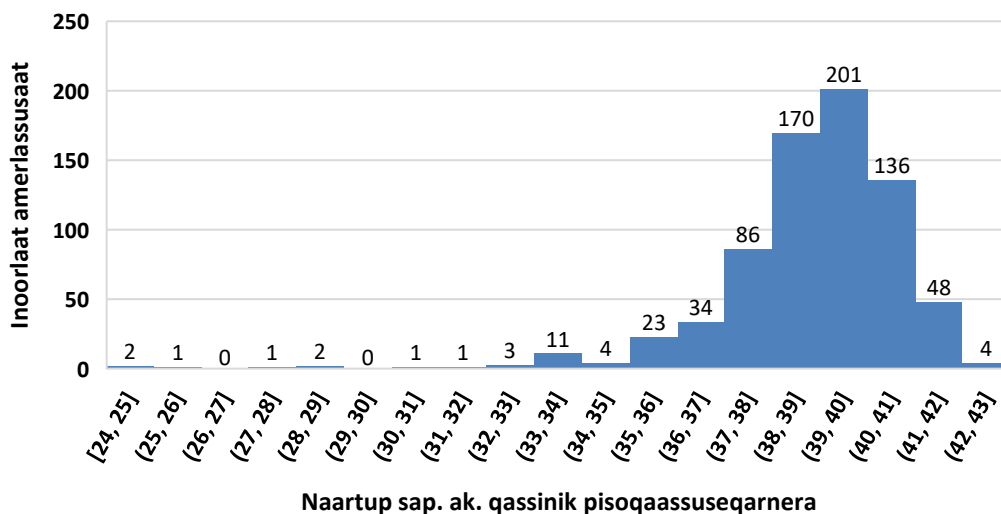

Kisitsisit annikkaluit taamaammallu nalorninarloqqaqisut, uumallutik inunngortunut sanilliullugit naalungiarsuit ullut 28-it siullit ingerlanerini toqusartut amerliartorusaartutut isikkoqarnerat (toorneqqat), takussutissiami takutinneqarpoq (titarneq napasooq qernertoq).

Siusinaarlutik ernisut

Inoorlaani tamani naartup sap. ak qassinik pisoqaassuseqarnera, takussutissiami tulliuttumi takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 6: Inunngornermi naartup sap. ak. qassinik pisoqaassuseqarnera (N=728)

Meeqqat amerlanerpaartaasa (81,5 %-it) ernivissatut naatsorsuussaq eqqorlugu tassalu sap. ak. 37-ini 41-inilu naartuusimallutik inunngorsimanagerat, takussutissiami takutinneqarpoq. Inorlutik inuusunit 83-iniit tallimat (6,02 %) toqungallutik inunngorput.

Ernisuttunut iliuuseqarneq

Pilersaarutaasumik- pinasuartumillu pilatsillutik ernisut imal. naalungiarsuup niaqua millullugu ernisut, ernivinnut agguataarneqarnerat, tabelimi tulliuuttumi takutinneqarpoq.

Tabeli 8: Erninerit 2023-imi naammassiat (N=723)						
Erninerit naammassiat	Nalinginnaasumik ernisut	Pilersaarutaasumik pilatsillutik ernisut	Pinasuartumik pilatsillutik ernisut	Naalungiarsuup niaquanik millussinikut ernisut	Katillugit ¹	Pilatsillutik ernisut procentinngorlugit
Katillugit	631	21	58	13	723	12,7 %

¹ Arnap ataatsip nunatsinni najugaqartup Danmarkimi Rigshospitalimi ernisup meerartaava uumallutik inunngortut katinneqarneranni ilaavoq (1).

Nuna tamakkerlugu ernisunit 723-init 79-it (10,9 %) pilatsillutik ernisimanagerat, tabelimi takuneqarsinnaavoq. Pilatsillutik ernisunit 26,6 %-it pilersaarutaapput.

Nunatsinni inunngortartut amerlassutsimikkut ineriartornerat

Ukiuni kingullerni qulini nunatsinni uumallutik inunngortut ineriartornerat, uumallutik inunngortut 1.000-iuppata ukiunut agguataarneqarnerat, tabelimi tulliuttumi takutinneqarpoq.

Tabeli 9: 2013-imiit 2022-imut nunatsinni uumallutik inunngortut arnallu amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut			
Ukioq	Uumallutik inunngortut	Arnat meerartaarsinnaasut ¹	Arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut ²
2014	805	13.765	58,5
2015	854	13.493	62,0
2016	830	13.297	62,4
2017	853	13.106	65,1
2018	819	12.946	63,2
2019	849	12.867	66,0
2020	835	12.917	64,6
2021	761	13.017	58,5
2022	754	13.073	57,7
2023	722	13.141	54,9

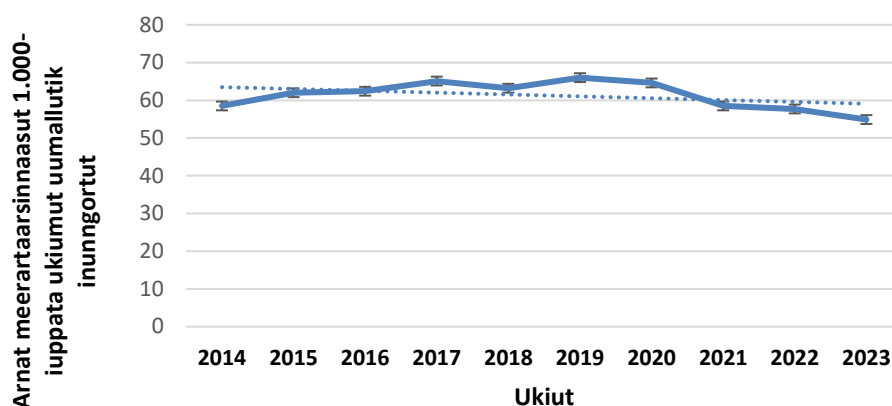
¹ Arnat 15-it 49-illu akornanni ukiullit, 2013-imiit 2022-imut Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup ukiup affaani innuttaasut amerlassusaat pillugit kisitsisaataannik tunngaveqartut (1).

² Arnat meerartaarsinnaasut (15-it 49-illu akornanni ukiullit) 1.000-iuppata uumallutik inunngortut.

Ukiut qulit ingerlanerini nunatsinni inunngortartut ikiliartorput. 2023-imi meeqqat inunngortut ikinnerpaallutik tamatumalu peqatigisaanik arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut ikinnerpaallutik.

Ukiut qulit ingerlanerini 2014-imiit 2023-imut arnat meerartaarsinnaasut 1.000-iuppata uumallutik inunngortut, takussutissiami tulliuttumi takutinneqarput.

**Takussutissiaq 7: 2014-imiit 2023-imut arnat
meerartaarsinnaasut 1.000-iuppata ukiumut uumallutik
inunngortut**

Arnat meerartaarsinnaasut 1.000-iuppata ukiumut uumaallutik inunngortartut ikiliartorusaarpasinnerat, nalorninaatitai taamaaliartorneranullu titarneq takussutissiaq ilanngullugit, takussutissiami akutinneqarput.

Isummersorneq

Meerartaarsinnaaneq

2023-imi meeqqat arnaat nunatsinni najugallit 728-it inunngorput. Takkunannga ataaseq innorluuteqarluni inunngortussaammat immikkullu ilisimasalinnit isumagineqartussaammat, nunatsinni Peqqinnissaqarfimmit innersuunneqarnikkut Danmarkimi Rigshospitalimi inunngorpoq. Arfinillit toqungallutik inunngornerat 722-it uumallutik inunngorsimanerannik kinguneqarpoq. Tallimanik marlulisooqarmat inoorlat taakku ernisunut 723-inut agguataarsimapput.

Nuna tamakkerlugu arnat meerartaarsinnaasut 1.000-iuppata ukiumut uumallutik inunngortut 55,2-iupput. Peqqinnissaqarfik Diskomi arnat meerartaarsinnaasut 1.000-iuppata 65,2-ullutik meeqqat inunngortut amerlanerpaapput, Peqqinnissaqarfik Sermersuumilu arnat meerartaarsinnaasut 1.000-iuppata 49,7-iullutik ikinnerpaallutik (Takussutissiaq 1). Tamanna aamma Danmarkimi nunap immikkoortuani illoqarfiit pingaarnersaata inissisimaffiani (Region Hovedstaden) nunap sinneranut sanilliullugit meerartaarineqartartut ikinnerunerat takuneqarsinnaavoq (4).

Arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut, nunat tamalaat akornanni meerartaartarnermik assersuussinermi uuttuutitut atorineqartarput. Nunatsinni arnat meerartaarsinnaasut 1,000-iuppata 1.731-iummata, ukiumut uumallutik inunngortut 2023-imisuulli iinnassapata, arnat meerartaarsinnaanermiinni agguaqatigiissillugit 1,7-inik meerartaarnissaannik tamanna isumaqarpoq (Tabeli 2). Arnat 1.000-iuppata uumallutik inunngortut 2022-imi 1.810-miit 2023-imi 1.731-imut ikilipput.

Arnat 1.000-iuppata ukiumut uumallutik inunngortut 2000-it inorpatigik, tamanna arnap ataatsip marluk inorlugit meerartaartarneranik, innuttaasullu taartissaminnik kinguaasiunnginnerannik nassataqarnissaanik isumaqassaaq.

2023-imi nunarsuaq tamakkerlugu arnat meerartaarsinnaasut 1.000-iuppata ukiumut uumallutik inunngortut 2.312-unerat, nunasuarmi innuttaasut amerleriarnissaannik paasinarsisitsivoq (5). Ukioq taanna Danmarkimi meerartaarsinnaasut 1.000-iuppata ukiumut uumallutik inuusut 1.496-iupput (4), Europalu tamakkerlugu 1.610-ullutik (6). Nunanut Avannarlernut allanut sanilliullugu nunatsinni Europamilu nunani amerlasuuni (Savalimmiut eqqaassanngikkaanni), suli qaffasippoq, nunatsinnili arnani meerartaarsinnaasuni meerartaarineqartartut marluk inulermatigik appariaortpasilluni.

Nunatsinni meerartaarisartakkat nalinginnaasumik ikiliartornerat illoqarfiillu pingarneraanni ikinnerpaanerat, arlalinnik nassuiaatissaqarsinnaassaaq. Inuiaqatigiinni isummat allanngornerat, inuit ilaasa meeraqannginnissamik toqqaasarnerat imal. ilinniakkamut, aningaasarsiornissamut, suliffiup ingerlariaqqinnissap ilaqutariinnerullu ataatsikoortinnissaannut periarfissaqarnissamut atatillugu, nammineq inuttut toqqaaneq tunngavigalugu, ikinnerusunik meerartaarnissamik toqqaasalernerat, nassuiaatit ilagisinnaavaat. Illoqarfinnut nutsernerulerneq, inuusuttut kinguaassiorsinnaasut illoqarfinnut annerusunut- siusikkut amerlasuunik meerartaarnissamiit ilinniartitaanermik pingarnerutitsiffiusunut- nuuttarnerat apeqqutaagunarportaaq. Tamatuma saniatigut periarfissaatillugu aapparissamik naapertuuttumik naapitsisimaneq pingaaruteqarportaaq.

Arnat ukiui apeqqutaatillugit qassinik meerartaartarnerat

Arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortunik meerartaartut 20-it 34-illu akornanni ukioqarput. 15-illi 19-illu akornanni ukiullit meerartaartut amerlangaatsiarputtaa. 2023-imi inuusuttuaqqat nunatsinni ernisut 44-iipput, tassalu ukioqatigiiaani arnat 1.000-iuppata 25,8-llutik (Tabeli 2). Danmarkimi ukioq taanna ukioqatigiiaani taakkunani arnat 1.000-iuppata 0,8-pput (4).

Nunatsinni ernisut agguaqatigiissillugit 29-inik ukioqarput, ukiuni siuliini aamma taamaallutik (2022 imi 28,9, 2021-imi 28,2 2020-imilu 28,7) (7). 2023-imi Danmarkimi 31,5 -inik ukioqarput (4). Kalaallit arnat nalinginnaasumik danskit arnartaannut sanilliullugit siusinnerusukkut meerartaartalernerat takuneqarsinnaavoq. Tamanna nunatsinni 25-it inorlugit ukiulinni ernisut amerlanerujussuunerisigut immikkut takuneqarsinnaavoq. Ataatsimulli isigalugit kalaallit arnartaat siornatigornit ikinnerusunik meerartaalterpasippit (7).

Erniviit

Nuna tamakkerlugu meeqqat pingasunik sisamararterutaat pallingajattut (71,7 %) pilersaarutaasumik pilatsillutik ernisussat erninissaallu aarlerinaateqarsinnaasut tamangajammik, Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani inunngorput. Dronning Ingridip Napparsimmavissuani ernisut pingajorarterutaat sinnilaartut Nuup avataani nunaqarfimmeersuunerat/illoqarfimmeersuunerat tamatuma kinguneraattaq (Tabeli 3 takussutissiarlu 2).

2023-imi ernisut marlunnik pingajorarterutaasa missaat (59,5 %) ernisuttup najugaqarfigisaanut attuumassutilimmi ernippat (Takussutissiaq 2). Dronning Ingridip Napparsimmavissua Tasiilamilu peqqissaavik ernisut amerlanerpaat najugaqarfianniippat (Takussutissiaq 2). Nuna tamakkerlugu arnaq ataaseq illoqarfigisamini ernivissatut toqqagaangitsumi erninissaminik toqqaavoq.

Oqimaassutsit

Meeqqat quliuppata qulaalut oqimaalutarneqarsimasut (95,4 %) nalinginnaasumik oqimaassuseqarnerat (2500 gramimiit - 4500 gramimut), takussutissiami 3-mi takutinneqarput.

Toqungallutik inuusut sapaatillu akunnerata siulliup ingerlanerani toqusut

2023-imi arfinillit toqungallutik inunngorput, tassalu inoorlaat 1.000-iuppata toqungallutik inunngortut 8,3 - ullutik (Tabeli 4). 2018-imiit 2023-imut inoorlaat 1.000-iuppata toqungallutik inunngortut 4,8-pput. Kisitsisit annikeqimmata nalaatsornikkut allanngorarnerit, ernisut 1.000-iuppata toqungallutik inunngortut naatsorsorneranni annertuumik pingaaruteqarsorinarsinnaapput. Ernivissatut toqqagaangitsuni toqungasunik inunngortoqangilaq, ataaserli inunngoqaammerluni toquvoq. Taannali sap. ak. 24-it inorlugit naartuusimavoq – taamaammallu Dronning Ingridip Napparsimmavissuani inunngoraluarluni uumasinnaanissaa ilimanaateqarani.

Ukiuni kingullerni arfinilinni (2018-imiit 2023-imut), inoorlaat 1.000-iuppata toqungallutik inunngortut/sap.ak. siulliup ingerlanerani toqusunit agguaqatigiissillugit 12,6-iusunit amerlanerullutik 2023-imi 15,1-iupput (Tabel 5). Toqungallutik inuusut/sap.ak. siulliup ingerlanerani toqusut amerliartorusaarnerat- nalaatsornikkulli allanngorarnerusinnaasoq- takuneqarsinnaavoq (Takussutissiaq 4).

Uumallutik inuusunut sanilliullugit inoorlaat ullut siulliit 28-it ingerlanerani toqusartut

Nunatsinni uumallutik inuusut 1.000-iuppata inoorlat ullut siulliit 28-it ingerlanerani toqusartut 2023-imi 8,3-upput (Tabeli 6). 2020-imi appariaateqarmata, tamatumali kingorna amerlimmata, 2022-imiillu 2023-imut appariaqqimmata, nalaatsornikkut allanngorarnermik patsiseqarsinnaasumik 2018-imiit 2023-imut-annikitsumik amerleriaateqarput (takussutissiaq 5).

Ukiuni arfinilinni (2018-imiit 2023-imut) uumallutik inuusut 1.000-iuppata naalungiarsuit ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusartut 8,4-aapput (Tabeli 6). Uumallutik inunngortunut sanilliullugit naalungiarsuit ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusartut, 2030-imi meeqqat inunngortut 1.000-iuppata annerpaamik aqqaneq marluunissaannik, nunat tamat anguniagassaattut Naalagaaffinnit Peqatigiinnit nassuiarneqarpoq (8), tamannalu nunatsinni eqquutsinneqarpoq.

Paasissutissat 2024-ip naanerani aatsaat pissarsiarineqassammata, meeraaqqat ukiumut toqusartut naatsorsorneqangillat. Inunngornermiit ullut 28-it siulliit ingerlanerini toqusut, toqusartunit tamanit amerlanerujussuunerat, inunngornermiillu ullut 28-it qaangiutereerneranni toqusartut, naartunermut erninermullu atatillugu pisunut atuumassuteqannginnerusarnerat, matumani maluginiaqquneqarpoq.

Siusinaarlutik ernisut

Ernisunit 723-init 83-it siusinaarlutik ernipput (Takussutissiaq 6). Taamaalillutik naartunerup sap. ak. 37-issaat sioqqullugu ernisut 11,5 %-iupput. Ernisunit taakkunannga sisamat ernivissatut toqqagaanngitsuni ernipput, taakkunanngalu ataasiinnaq siusingaatsiaqisukkut inunngorami uumasinnaasimanani. Angajoqqaat ilinniagaasa qaffasissusaat siusinaarlunilu ernisarnerup imminnut atassuteqarnerat, ilisimatuussutsikkut misissuinerit arlallit takutippaat. Tupatorneq annertuumik tamakkiisuunngitsumilli nassuiaatissaavoq (9,10). Meeqqalli kikkut siusinaarlutik inunngorumaarnissaat siulittoruminaappoq. Naartusumi tupatorneq, nerisat aseruuttoornerillu, siusinaarluni erninissamut aarlerinartorsiornerulersitsisarput. Aarlerinaataasartut allat tassaapput illissamut tunngatillugu pissusissamisuunngitsoqarnera, naartup ernga arlaarlu, marlulissanik amerlanerusunillu naartuneq naartullu innorluuteqarnera. Siuliini siusinaarluni ernisimaneq illisallu paagut peersivigitittarsimaneq aarlerinarnerulersitsisinnaapputaaq (11).

2023-imi siusinaarlutik ernisunit 83-init 59-it (71,1 %) Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani ernipput. Siusinaarlutik ernisut taakku amerlanersaasa piffissaagallartillugu nuunneqarsinnaanngorlugit, siusinaarluni ernisinnaanissamut aarlerinaataasinnaasunik juumuut suussusersiniaallaqqissimanerat, kisitsisit taakku paasinarsisippaat. Toqungallutik inuusunit arfinilinnit tallimat siusinaarlutik inunngortuupput taakkunanngalu sisamat Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani inunngortuunerat, kisitsisit takutippaattaaq.

Ernisuttunut iliuseqarneq

Nuna tamakkerlugu ernisunit 723-init 79-it (10,9 %) pilersaarutaasumik- imal. pinasuartumik pilatsinnikkut ernipput. Dronning Ingridip Napparsimmavissuani pilatsillutik ernisut amerlanerungaatsiarput. Tamanna

pilersaarutaasumnik pilatsillutik ernisussat, Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuanut innersuunneqartarnerannik – tamatumalu peqatigisaanik erninermut atatillugu aarlerinartorsiorsinnaasut pinasuartumillu pilatsissinnaasut, Dronning Ingridip Napparsimmavissuanut innersuunneqartarnerannittaag nassuiarneqarsinnaavoq.

Nunatsinni ernisut amerlassutsimikkut ineriartornerat

Nunatsinni ukiuni kingullerni qulini meeqqat inunngortut arnallu amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut 2023-imi ikinnerpaajupput (Tabeli 9 takussutissiarlu 7). 2015-imiit 2019-imut amerliallalaarput. Tamatuma kingorna nalinginnaasumik ikiliartorpasipput (Takussutissiaq 7). Ernissut malunnaatilimmik ikilinerat (Tabeli 9), naartunermut erninermullu atatillugu peqqinnissakkut sullissinermut sunniuteqarpoq. Tamatuma saniatigut inunngortartut ikilinerat, inuiaqatigiinnut nalinginnaasumik sunniuteqassaaq. Arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortut, ukiut qulit ingerlanerini, arnat meerartaarsinnaasut amerlassusaannut sanilliullugit 2023-imi aamma annikinnerpaajupput, ukiunullu siuliinut sanilliullugit annikitsuinnarmik ikileriarlutik. Arnat amerlassusaannut sanilliullugit ukiumut uumallutik inunngortartut ikiliartuinnassappata, Nunani Avannarlerni allani – ilaatigut Danmarkimi pissutsinut- innuttaasut taartissaminnik kinguaassiorunnaarnerannut- assingujartuinnassaaq. Tamanna arlalinnik patsiseqarsinnaavoq, illoqarfinnut nutsernerup annertusiartorneranut innuttaasullu ilinniartitaanerisa qaffasissusaannut, kingusinnerusukkat ikinnerusunillu meerartaarnissamik toqqaasarnermik kinguneqartunut, atuumassuteqarnissaa ilimanarluni (9,10).

Najoqqutarisat

1. [Regionale fertilitetsmål efter område, fødested, fertilitetsmål og tid. PxWeb \(stat.gl\)](#)
2. [Definitioner \(rigshospitalet.dk\)](#)
3. [9241563206_eng.pdf \(who.int\)](#)
4. [Fertilitet - Danmarks Statistik \(dst.dk\)](#)
5. [Global Total Fertility Rate 1950-2024 & Future Projections \(database.earth\)](#)
6. [Europe Fertility Rate 1950-2023 | MacroTrends](#)
7. [Sundhedsfaglige notater vedrørende 2022 \(nun.gl\)](#)
8. [Verdensmål Indikator: 3.2.2 - Neonatal dødelighed - Danmarks Statistik \(dst.dk\)](#)
9. Crosignani PG, Fanti M. Europe the continent with the lowest fertility. Human Reproduction Update 2010; 16 (6): 590–602
10. Aabakke AJM, Mortensen L, Krebs L. Socioøkonomiske faktorer har betydning for graviditet og fødsel. UGESKRIFTET 25. marts 2019: 1-5
11. [For tidlig fødsel \(præmaturnitet\) - Patienthåndbogen på sundhed.dk](#)

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik /Louise Faber 27. september 2024